

251

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 31 lipca 1990 r.

w sprawie ustalania kategorii zagrożenia metanowego złóż kopalin oraz sposobu ustalania granic pól metanowych w podziemnych zakładach górniczych.

Na podstawie § 105 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176, z 1973 r. Nr 29, poz. 165 i z 1989 r. Nr 2, poz. 7) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie ustala kategorie zagrożenia metanowego złóż kopalin lub ich części, zasady i sposób zaliczania złóż kopalin lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia, jak również określa sposób ustalania granic pól metanowych — w podziemnych zakładach górniczych.

§ 2. 1. Ustala się dla złóż węgla (pokładów) lub ich części cztery kategorie zagrożenia metanowego.

2. Udostępnione złoża węgla (pokłady) lub ich części zalicza się do:

- 1) kategorii pierwszej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono występowanie metanu pochodzenia naturalnego w ilości od 0,1 do 2,5 m³/Mg w przeliczeniu na czystą substancję węglową,
- 2) kategorii drugiej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono występowanie metanu pochodzenia natu-

ralnego w ilości od 2,5 do 4,5 m³/Mg w przeliczeniu na czystą substancję węglową,

- 3) kategorii trzeciej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono występowanie metanu pochodzenia naturalnego w ilości od 4,5 do 8 m³/Mg w przeliczeniu na czystą substancję węglową,
- 4) kategorii czwartej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono występowanie metanu w ilości powyżej 8 m³/Mg w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wystąpił nagły wypływ metanu albo wyrzut metanu i skał.

§ 3. 1. Ustala się dla złóż soli lub ich części dwie kategorie zagrożenia metanowego.

2. Udostępnione złoża soli lub ich części zalicza się do:

- 1) kategorii pierwszej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono w powietrzu występowanie metanu pochodzenia naturalnego albo metanu wraz z innymi gazami wybuchowymi pochodzenia naturalnego o łącznej zawartości powyżej 0,1%,

2) kategorii drugiej zagrożenia metanowego — jeżeli wystąpił nagły wypływ lub wyrzut metanu pochodzenia naturalnego oddzielnie lub łącznie z innymi gazami lub wyrzut metanu i skał, w wyniku których zawartość gazów wybuchowych w powietrzu była większa niż 1%.

§ 4. 1. Ustala się dla złóż rud oraz kopalin nie wymienionych w § 2 i 3 lub ich części dwie kategorie zagrożenia metanowego.

2. Udostępnione złoża, o których mowa w ust. 1, lub ich części zalicza się do:

- 1) kategorii pierwszej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono w powietrzu występowanie metanu pochodzenia naturalnego o zawartości powyżej 0,1%,
- 2) kategorii drugiej zagrożenia metanowego — jeżeli występuje możliwość wzmożonego wydzielania lub nagłego wypływu metanu pochodzenia naturalnego z górotworu lub wody dopływającej do wyrobisk.

§ 5. Badania zagrożenia metanowego złóż kopalin lub ich części dla ustalenia odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego oraz wyznaczania granic pól metanowych poszczególnych kategorii zagrożenia przeprowadzają jednostki organizacyjne wyznaczone przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 6. 1. W razie stwierdzenia metanu w części złoża kopaliny, złoża to w granicach obszaru górniczego bądź w obszarze określonym granicami eksploatacyjnymi powinno być zaliczone do tej samej kategorii zagrożenia metanowego.

2. W razie występowania w złożu kopaliny zmian naturalnych warunków geologicznych, powodujących zróżnicowanie zagrożenia metanowego w poszczególnych częściach złoża (uskoki lub inne zaburzenia geologiczne przerywające ciągłość pokładu lub złoża), poszczególne jego części mogą być zaliczone do różnych kategorii zagrożenia metanowego.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach poszczególne części tego samego pokładu węgla w granicach obszaru górniczego lub granicach eksploatacyjnych — pomimo niewystępowania w tym pokładzie zmian naturalnych warunków geologicznych, o których mowa w ust. 2 — mogą być, przez określenie przebiegu izolinii metanonośności, zaliczone do różnych kategorii zagrożenia metanowego. Granice między częściami pokładu węgla kamiennego różnych kategorii zagrożenia metanowego ustala się przy uwzględnieniu opinii jednostki organizacyjnej, o której mowa w § 5.

§ 7. 1. Okręgowy urząd górniczy dokonuje zaliczenia złóż kopalin lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku, o którym mowa w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych kategorii zagrożenia metanowego.

§ 8. 1. Wniosek o zaliczenie złoża kopaliny lub jego części do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego (§ 7) powinien zawierać charakterystykę zagrożenia metanowego oraz opis innych zagrożeń naturalnych występujących w danym złożu kopaliny lub jego części.

2. Do wniosku należy załączyć:

- 1) mapy wyrobisk górniczych w skali nie mniejszej niż 1:5000 z proponowanymi kategoriami zagrożenia metanowego złoża lub jego części oraz proponowanymi granicami pól metanowych poszczególnych kategorii zagrożenia metanowego,
- 2) opinię jednostki organizacyjnej (§ 5), w której powinny być określone przewidywane kategorie zagrożenia metanowego oraz przewidywane granice pól metanowych poszczególnych kategorii zagrożenia metanowego.

§ 9. Okręgowy urząd górniczy może zaliczyć złoża kopaliny lub jego części do wyższej kategorii zagrożenia metanowego, jeżeli zachodzą okoliczności zwiększające stan tego zagrożenia.

§ 10. Przy zaliczaniu złóż kopalin lub ich części do odpowiednich kategorii zagrożenia metanowego powinny być uwzględnione wyniki badań zagrożenia metanowego w sąsiednich zakładach górniczych (§ 5).

§ 11. 1. Równocześnie z zaliczeniem złoża lub jego części do odpowiednich kategorii zagrożenia metanowego, okręgowy urząd górniczy na podstawie wniosku, o którym mowa w § 7, ustala granice pól metanowych poszczególnych kategorii zagrożenia metanowego.

2. Granice pola metanowego należy tak ustalić, aby pole to objęło złoża lub jego część, a także wyrobiska, którymi odprowadzane jest powietrze z tego pola, oraz wyrobiska, w których może nastąpić cofnięcie się metanu w przypadku zaburzeń przewietrzania lub zmiany kierunku przepływu powietrza w wyrobiskach podziemnych.

3. Pole metanowe może obejmować cały podziemny zakład górniczy łącznie z szymbami, poziomy eksploatacyjne lub ich części, jak również nie udostępnione części złóż kopaliny.

4. Niemetanowa część złoża może być wydzielona z pola metanowego tylko w razie przewietrzania tej części niezależnym prądem powietrza.

5. Granice pola metanowego odpowiedniej kategorii powinny obejmować wyrobiska, do których może się przedostawać metan z pokładów węgla zaliczonych do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego lub z wyrobisk w polach metanowych (np. przez zroby, tamy izolacyjne, uskoki i zaburzenia geologiczne, spękany górotwór w strefach oddziaływania eksploatacji oraz w następstwie tąpnięć lub wyrzutów metanu i skał).

6. Wyrobiska kamienne przecinające pokłady zaliczone do różnych kategorii zagrożenia metanowego i odprowadzające powietrze do innych wyrobisk powinny być objęte na całej długości granicami pola metanowego pokładu o najwyższej kategorii zagrożenia metanowego. Granicami tego pola powinny być objęte również inne wyrobiska, do których doprowadzane jest powietrze z wymienionych wyrobisk kamiennych.

7. Wyłączenie wyrobiska kamiennego, o którym mowa w ust. 6, z granic pola metanowego o wyższej kategorii i włączenie go do pola metanowego niższej kategorii lub do pola niemetanowego — jest dopuszczalne tylko w wyjątkowych przypadkach, w szczególności gdy przecięty wyrobiskami pokład, zaliczony do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego, zostanie na całej długości szczelnie odizolowany odpowiednią obudową wykluczającą przedostawanie

się metanu do wyrobiska oraz gdy pokład ten nie jest eksploatowany w sąsiedztwie wyrobiska lub po stwierdzeniu zaniku wydzielania się metanu z odsłoniętej calizny węglowej. Do wydania decyzji w tym zakresie niezbędne jest przedstawienie opinii jednostki organizacyjnej, o której mowa w § 5.

8. Otamowane wyrobisko kamienne, przecinające pokłady metanowe lub mające połączenie ze zrobami takich pokładów, powinno być objęte granicami pola metanowego odpowiedniej kategorii na całej długości otamowanego wyrobiska, w tym również odcinek wyrobiska od opływowego prądu powietrza do tamy izolacyjnej, także wówczas, gdy ten odcinek wyrobiska przewietrzany jest lutniociągiem.

9. Wyrobiska doprowadzające świeże powietrze do pól metanowych — z uwagi na możliwość cofnięcia się w nich metanu w przypadku zaburzeń wentylacyjnych — należy objąć granicami pola metanowego odpowiedniej kategorii co najmniej na odcinku przewietrzanym rejonowym prądem

powietrza do skrzyżowania z najbliższym wyrobiskiem przewietrzanym grupowym prądem powietrza. Wyłączenie takiego wyrobiska z pola metanowego może nastąpić tylko w przypadku, gdy wykluczona jest możliwość cofnięcia się gazów.

§ 12. Traci moc zarządzenie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 stycznia 1970 r. w sprawie ustalania kategorii zagrożenia metanowego złóż kopalin oraz sposobu ustalania granic pól metanowych w podziemnych zakładach górniczych (Monitor Polski Nr 5, poz. 49).

§ 13. Do spraw o zaliczenie złóż kopalin lub ich części do poszczególnych kategorii zagrożenia metanowego oraz ustalenie granic pól metanowych poszczególnych kategorii, wszczętych i nie zakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie niniejszego zarządzenia, mają zastosowanie przepisy tego zarządzenia.

§ 14. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: w z. *M. Piątek*